

Як реагувати на ситуацію булінгу

Швидка та доречна реакція вчителя на ситуацію булінгу дає дітям почуття безпеки і захищеності, допомагає зрозуміти, що насильство неприйнятне. Саме тому, як тільки вчитель побачив або дізнався про булінг, варто:

- ✓ Негайно втрутитись і зупинити насильство: булінг не можна ігнорувати.
- ✓ Зберігати спокій та бути делікатним, не примушувати дітей публічно говорити на делікатні теми. Краще розмовляти наодинці або з кількома дітьми.
- ✓ Уникати слів «жертва» та «агресор» — це призводить до стигматизації.
- ✓ Не ставати на чийсь бік або викликати почуття провини щодо дитини, яка потерпає від цькування. Інакше закріплюватиметься поведінка жертви.
- ✓ Пояснювати, які дії є насиллям і чому їх необхідно припинити.
- ✓ Не вимагати публічних вибачень. Це може загострити ситуацію.
- ✓ Допомогти дітям зрозуміти, що булінг — це насильство і що він завдає шкоди.
- ✓ Показувати приклад ставлення до інших із добротою і повагою.

Спілкування вчителя з дітьми, які цькують інших

Важливо, щоб учитель проводив політику нетерпимості й протистояння цькуванню в класі. Діти, схильні булити, ймовірно, продовжуватимуть це робити, якщо дорослі не зупинять їх. У школах, де вчителі терпиміше ставляться до такої поведінки, більше випадків цькування.

Нетерпимість до булінгу не означає покарання і репресій тих, хто переслідує інших. Тож, можна припинити булінг через вияв більш владної сили, здатної поставити на місце тих дітей, які ображають інших. Але це не вирішить проблему, оскільки в такому разі діти продовжуватимуть вважати, що правий той, хто сильніше і в кого більше влади.

Важливо також, щоб учитель не стигматизував дітей, які булять інших. Не слід вважати і називати їх «хуліганями», «кривдниками», «поганими дітьми», «маленькими / майбутніми злочинцями». Булінг — це поведінка дитини, а не її особистість. А поведінка може змінюватись. У спілкуванні з такими дітьми важливо ставитися до них з повагою і прагнути допомогти їм зрозуміти, що булінг завдає фізичного та емоційного болю іншій дитині, що деякі речі можуть здаватися смішними і невинними, проте вони завдають великої шкоди іншим.

Дитині, яка булить інших, увага та допомога потрібна не менше, ніж тій, яка потерпає від булінгу. Важливо розуміти, які потреби стоять за поведінкою цькування, — потреба в лідерстві, увазі однолітків, прагнення до сили — і допомогти дитині зрозуміти, що саме вона отримує через свої дії, як може це робити в прийнятний спосіб. Побудувати таку розмову можуть допомогти навички емоційного діалогу.

У розмові з дитиною, яка булить інших, вчителю варто:

- ✓ Відкрито сказати про те, що відбувається, і запитати, як дитина сама ставиться до своїх дій. Відповіддю може бути «Так роблять усі» або «Він сам винен».
- ✓ Уважно вислухати і пояснити, що дії дитини є переслідуванням інших, тому ви не терпітимете це надалі.
- ✓ Твердо і наполегливо, але не агресивно, попросити дитину зупинити цькування.

✓ Сказати дитині, що ви готові їй допомогти змінити поведінку і триматимете з нею зв'язок.

У такій розмові не варто:

✓ Погрожувати і карати дитину.

✓ Намагатися викликати співчуття до дитини, яку булять, повертаючи увагу до її емоційних переживань.

Спілкування між батьками дітей, яких переслідують, і дітей, які переслідують, також може допомогти, але ефект такого підходу залежить від індивідуальних особливостей всіх учасників та конкретних обставин. Учитель може виступати як неупереджений спостерігач на цих зустрічах і повинен бути присутнім, якщо це можливо, щоб забезпечити баланс і бути частиною рішення.

Допомога дітям, які потерпають від цькування

Найважливіша порада, яку можна дати таким дітям, це говорити про епізоди цькування дорослим — учителю і батькам. Діти, які потерпають від булінгу, схильні мовчати через страх, що їхні скарги погіршать ситуацію і булери мститимуться. Оскільки діти зазвичай побоюються відплати, важливо переконати дитину, що єдиний спосіб зупинити такі дії — це залучити когось впливовішого, ніж ті, хто переслідує. Дорослий не може обіцяти, що дитина, яка переслідує, не мститиметься, але може пообіцяти уважно стежити за ситуацією і попросити батьків та інших дорослих зробити те саме, щоб запобігти цьому. Вчитель, який дає цю пораду, може запропонувати дитині уявити, що життя, зрештою, стане краще, якщо він / вона погодиться з планом дій, який може зробити життя дещо незручним у короткостроковій перспективі.

Можна також навести таку аналогію: коли дорослим хтось погрожує, вони звертаються в поліцію. Одна з функцій вчителів (як і поліцейських) — оберігати і захищати.

Вчителю варто тримати в полі уваги дітей, яких переслідують, і допомагати їм почуватися впевненіше. Є різні способи підвищити самооцінку. Один із них — залучення дитини в позакласні заняття, що розвивають стосунки і зближують дітей, які мають схожі інтереси. Якщо такі діти досягають успіху у виконанні різних завдань, підвищується самооцінка. Корисними для цих дітей можуть бути участь у рольових виставах, публічних виступах, спортивних заняттях, творчих справах і конкурсах.

Певні етапи боротьби з булінгом

Перший етап протидії насиллю у закладі освіти — організація ефективної роботи членів ради учнівського самоврядування, класних керівників.

Другий етап — здійснення заходів, спрямованих безпосередньо проти булінгу. Ці заходи реалізують лише після успішного налагодження стосунків між педагогами та учнями. Це: - профілактична робота з учнями та батьками; - надання спеціальної допомоги учасникам булінгу, запровадження моніторингу. А сама профілактична робота складається з: анкетування, опитування, прямого або опосередкованого збору відповідної інформації щодо проявів булінгу в учнівському колективі.

У закладі також має практикуватися звернення до практичного психолога чи до соціального педагога, чи до членів ради учнівського самоврядування.

Саме їхнє завдання спрямувати свою діяльність на корекцію взаємин з оточенням, подолання егоцентризму, розвиток стійкого і виразного інтересу до якого-небудь виду діяльності, виховання вольових рис характеру, тренування уваги, спокою, терпіння.

Не доручаємо учням із вираженою агресивністю керівництво однолітками чи молодшими учнями, адже це може спровокувати прояви жорстокості. У так званих «агресорів» стараємося формувати вміння аналізувати свої почуття і почуття інших особистостей, а також навчаємо

ставитися з розумінням до індивідуальних відмінностей у різних особистостей, виробляючи навички справлятися з міжособистісними проблемами цивілізованим шляхом. Для цього застосовуємо: навчальні ігри, відеолекторії, форум-театр, тренінгові заняття тощо.

Вчителям і батькам важливо регулярно спілкуватися, щоб забезпечити подальше спостереження. Добре, якщо вчитель повідомлятиме батькам, чи був він свідком будь-яких змін у поведінці дітей та ситуацій булінгу. Батьки можуть захотіти встановити регулярний час для розмови з учителем заздалегідь, щоб забезпечити продовження продуктивного спілкування.